Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vår dato: 13.10.2021
Vår ref: 2020/23235
Deres dato: 24.06.2021
Deres ref:

Venneforeningen Krokkleiva

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tonje Katrine Vaage, 32266629

Att. Knut Grande

Avslag på søknad om rydding av et tråkk mot Kleivfossen i Krokkleiva naturreservat

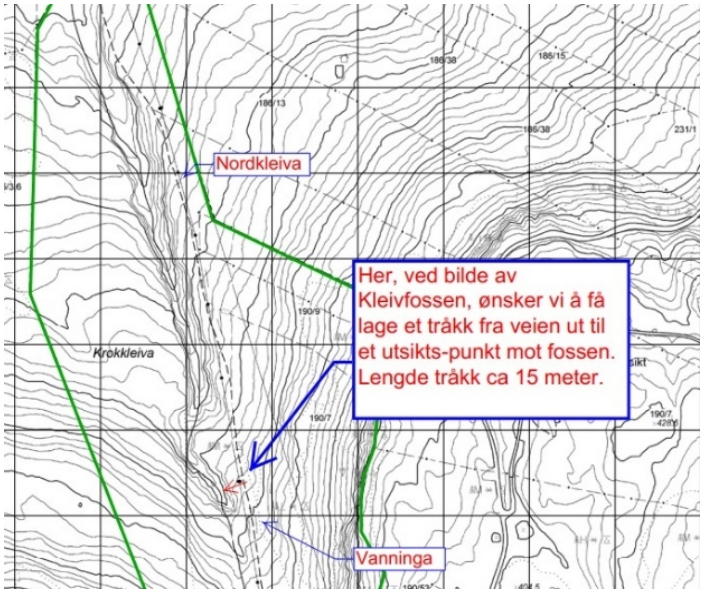
Statsforvalteren avslår søknaden om rydding av vegetasjon for å opprette et tråkk til Kleivfossen i Krokkleiva naturreservat. Vilkårene for å kunne gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 er ikke oppfylt. Vedtaket kan påklages, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 24.06.2021. Det er søkt om tillatelse til å rydde et tråkk ut til Kleivfossen fra Krokkleivveien i Krokkleiva naturreservat i Hole kommune.

I vårt vedtak av 11.12.2020 (vår ref. 2020/23235) fikk Venneforeningen Krokkleiva tillatelse til å sette opp inntil ti tavler med naturfotografier fra området på eksisterende stolper langs Krokkleivveien. Søker oppgir at tavlene nå er satt opp, og at alle bildene kan leses/sees fra veien. Ett av bildene som er hengt opp viser Kleivfossen, som ligger omtrent 25-30 meter fra veien. Fossen er ikke synlig fra veien. Det er ønsket å rydde et tråkk/en sti på omtrent 15 meter fra veien og ut til et utsiktspunkt. Ryddingen kan skje med håndmakt. Figur 1 viser kart med plassering av det ønskede tiltaket, og figur 2 viser bilde tatt i reservatet av hvor stien skal gå.

Vi merker oss at det opplyses i søknaden at det er satt opp 11 bilder, til tross for vedtakets klare forutsetning om at det kun ble gitt tillatelse til inntil 10 stykker. Dersom dette stemmer ber vi søker etterkomme vilkår gitt i tillatelsen av 11.12.2020.

Figur 1: Kart over Krokkleiva naturreservat. Verneområdegrensen er markert med grønn strek, og ønsket plassering av tiltaket er markert med blå og rød pil.

Figur 2: Bilde tatt i Krokkleiva. Ønsket plassering for stien er markert med rød pil.

Figur 3: Bilde tatt på befaring. Rød sirkel markerer tre som ønskes fjernet.

Figur 4: Bilde tatt på befaring. Det ønskes å fjerne gren som går på tvers for å bedre utsikten mot fossen.

Figur 5: Bilde tatt på befaring av området rett ved Krokkleivveien hvor det ønskes at deler av stien skal gå.

Figur 6: Bilde tatt på befaring ovenfra skrenten ved det planlagte utsiktspunktet.

Den 24.09.2021 gjennomførte Statsforvalteren i Oslo og Viken en befaring i området for den omsøkte stien sammen med Erland Røed (fotograf for bildene som er satt opp i Krokkleiva). Under befaringen kom det frem at det i tillegg til rydding av vegetasjon som beskrevet i søknaden vil være behov for å fjerne deler av et tre som har falt, samt en gren som blokkerer mye av utsikten til fossen. Det vil også være behov for ytterligere tilrettelegging av den delen av stien som er nærmest veien, vist i figur 5. Her ligger det mye løs stein, og det ble foreslått å legge en stor steinhelle over disse for å sikre stien. Som vist i figur 6 er det en bratt skrent hvor det er falt ut masser ved det planlagte utsiktspunktet. Her ble det foreslått å sette opp et mindre tau, samt et skilt langs Krokkleivveien med informasjon om fossen og risikoen ved å bevege seg ut dit. Under befaringen kom det også frem at Kleivfossen er en godt bevart lokal «hemmelighet» som ytterst få vet om. På befaringstidspunktet var det lite spor i området, og ingen tegn til slitasje.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Krokkleiva naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Krokkleiva naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 14.06.2002. Formålet med verneområdet er å bevare et egenartet landskap og natur med spesielle geologiske forekomster fra silur og perm, samt en variert flora med mange sjeldne, sårbare og plantegeografisk interessante innslag. Dette gjelder spesielt klippevegetasjon og alpine arter. I naturreservatet er vegetasjonen, herunder døde busker og tær, fredet mot skade og ødeleggelse. Jf. verneforskriften § 3 punkt 1. Det er heller ikke tillatt å fjerne planter eller plantedeler fra reservatet.

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til rydding av tråkk utenfor eksisterende trasé i reservatet. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml.) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfellet.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Vi minner søker om at den spesifiserte dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften § 5 punkt 5 kun gjelder restaurering av Krokkleiv-veien, og ikke «Fornying av navneskilt, reising av gapahuk og installasjon av fotokunst-prosjekt i Krokkleiva» slik som det er oppgitt i søknaden.

Statsforvalterens vurdering
Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger, jf. nml. § 8. I Naturbase er naturtypen *Sørvendt berg og rasmark* registrert innenfor hele reservatet. Dette er en spesiell naturtype som er rik på arter, også rødlistearter. Området i Krokkleiva er et spesielt viktig område for lav, men har også interessant flora med mange sjeldne og plantegeografisk interessante innslag. I rapport om botaniske verneverdier for Krokkleiva er det oppgitt at flere av fjellplantene i reservatet har en av sine mest isolerte lavlandsforekomster på Østlandet. Det finnes også skyggefulle klippesamfunn nedenfor fossen i overgangen mot det nedre juvet.

I Artskart fra Artsdatabanken er det registrert flere rødlistede plantearter i nærheten av den omsøkte stien, herunder sommerbakkesøte (1906, NT), hengepiggfrø (1957, NT), huldrestry (1925, EN), trådragg (1966, VU) og gubbeskjegg (1925, NT). Det er også observert gulspurv (2018) og fiskeørn (2008) i området ved Kleivfossen. Registreringene av plantearter er av eldre dato. Det er derfor usikkert hvordan tiltaket vil påvirke verneverdiene i området. Området i Krokkleiva har en helt spesiell juvpreget utforming som er viktig leveområde for flere sjeldne arter, særlig sårbar klippevegetasjon og alpine arter. Etter vår vurdering vil det være en mulig risiko for at disse verneverdiene blir negativt påvirket av at det utbedres en sti som vil lede folk vekk fra hovedtraséen og ut i et område som i dag ikke benyttes av allmenheten. I tråd med føre-var prinsippet, jf. nml. § 9, skal denne risikoen tillegges vekt i vurderingen av søknaden.

Kunnskap om den samlede belastningen skal ligge til grunn for vurderingen, jf. nml. § 10. Dette innebærer at virkningene av å rydde vegetasjon for å etablere et tråkk skal vurderes i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. Krokkleivveien som går gjennom hele reservatet er i en rehabiliteringsprosess, og tåler slitasje i større grad enn en normal tursti. Resultat fra besøksteller langs Krokkleivveien i 2017 og 2018 viser at turveien er mye brukt, med gjennomsnittlig omtrent 2000 brukere månedlig. Bildene vedlagt søknaden viser at det ikke er etablert et tråkk utenfor stien i dag, hvilket tyder på at de fleste som bruker området til friluftformål hovedsakelig holder seg på selve Krokkleivveien. Under befaringen ble det også observert at det var

lite slitasje og/eller opparbeidelse av tråkk ut mot Kleivfossen. Ettersom området mot fossen i dag er relativt urørt, vil etableringen av et tråkk utenfor eksisterende turvei etter vår vurdering kunne øke den samlede belastningen i naturreservatet. Videre kom det frem på befaringen at det ville være behov for ytterligere tilretteleggingstiltak, blant annet utplassering av steinhelle og informasjonsskilt, samt mulig sikkerhetstiltak. Krokkleiva er i dag et særegent reservat med flere permanente og midlertidige installasjoner, men disse installasjonene er konsentrert i direkte tilknytning til Krokkleivveien. Tiltak utenfor dette vil dermed kunne øke den samlede belastningen i reservatet.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder tas i bruk, jf. nml. § 12. Det nye planlagte tråkket er lokalisert utenfor eksisterende turvei, hvilket vil tilrettelegge for økt slitasje i et nytt sårbart naturområde. Etter vår vurdering vil ikke tiltaket kunne tillates i samsvar med nml. § 12. Prinsippet om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, jf. nml. § 11, anses ikke som relevant i denne saken.

Vi ser positivt på at Krokkleiva kan gi en unik naturopplevelse til mange besøkende. Det er derimot ønskelig at ferdselen i verneområder kanaliseres og begrenses til etablerte stier og veier som tåler slitasje bedre enn urørt natur. Dette gjelder særlig i naturreservat, som er den strengeste verneformen hvor bevaring av viktige og ofte sårbare naturtyper og arter står sentralt. Etter vår vurdering vil det å gi tillatelse til å rydde tråkk/sti vekk fra en hovedtrasé kunne gi uheldige presedensvirkninger. Selv om en enkeltstående tillatelse til å rydde en begrenset avstand med vegetasjon for å etablere tråkk/sti ikke er i direkte strid med verneformålet eller påvirker verneverdiene på stedet, vil det likevel kunne skape en uheldig presedens både for dette naturreservatet og for tilsvarende saker i andre verneområder.

I vårt vedtak av 11.12.2020 (vår ref. 2020/23235) fikk Venneforeningen Krokkleiva tillatelse til å sette opp inntil ti tavler med naturfotografier fra området på eksisterende stolper langs Krokkleivveien. Søker begrunnet behovet for tiltaket den gang med at oppsetting av bildene ville være et viktig bidrag for å øke naturopplevelsen, samt fungere som et pedagogisk virkemiddel for yngre turgåere. Etter vår vurdering fremhever disse bildene naturverdiene i naturreservatet, og kan bevisstgjøre brukere om områdets kvaliteter. Selv om vi i utgangspunktet er positive til tiltak som kan fremheve naturverdiene i reservatet, er det likevel viktig å påpeke at bildene som ble oppført kun har en midlertidig tillatelse frem til 31.12.2023. Etablering av en sti vil i mye mindre grad kunne reverseres dersom forutsetninger eller påvirkninger på naturverdiene endres i fremtiden. Etter vår vurdering vil det være mindre belastende for verneverdiene at besøkende får opplevelsen av fossen gjennom bildet som allerede er oppført fremfor etablering og vedlikehold av en sti og utsiktspunkt i urørt natur.

Hele naturreservatet er kartlagt som naturtypen *Sørvendt berg og rasmark*, som er en naturtype preget av stein- og blokkrike skråninger dannet ved utrasing og forvitring under bratte bergvegger. Dette preger også området for det planlagte utsiktspunktet. Under befaringen ble det tydelig at området er rasutsatt. Utsiktspunktet er plassert på kanten av en bratt skrent og bildet i figur 6 viser stein som er rast ned fra skrenten. I bakgrunnen av figur 4 kan det skimtes stein som har rast lenger bort i skråningen. Ferdsel i utmark er hjemlet i friluftsloven § 2, og alle har rett til å ferdes hensynsfylt og med tilbørlig varsomhet i naturen. Med hensyn til at utsiktspunktet ved Kleivfossen er rasutsatt og ved en bratt skrent vil det likevel etter vår vurdering ikke være hensiktsmessig å tilrettelegge for økt ferdsel til et område som vil kreve ytterlige tilretteleggingstiltak utover det som ble nevnt i søknaden.

Det går frem av forarbeidene til naturmangfoldloven (Ot.prp. nr. 52) at naturmangfoldloven § 48 er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Den skal i første

rekke kunne anvendes ved søknader som gjelder bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. Videre er også naturreservater den strengeste vernekategorien, og områder som vernes som naturreservat har ofte spesielt sårbar natur. I alle naturreservater gjelder et generelt forbud mot å foreta «noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet», jf. naturmangfoldloven § 37 tredje ledd. Aktiviteter som ferdsel og stidannelse vil kunne ha negativ påvirkning på verneverdiene i et naturreservat.

Formålet med verneområdet er å «bevare et egenartet landskap og natur med spesielle geologiske forekomster fra silur og perm, samt en variert flora med mange sjeldne, sårbare og plantegeografisk interessante innslag». Etter vår vurdering vil det å tilrettelegge for en sti utenfor eksisterende trasé være i strid med verneformålet, og vil kunne påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilkårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er derfor ikke oppfylt.

Vedtak
Statsforvalteren avslår søknad om rydding av vegetasjon for å opprette tråkk til Kleivfossen i Krokkleiva naturreservat med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Klageadgang
Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Tonje Katrine Vaage
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent